

Davis, Richard: *Justices and Journalists: The U.S. Supreme Court and the Media* *

New York: Cambridge University Press, 2011, 241 s.

Tomáš Friedel **

Nazíráme-li profesi soudce, máme tendenci ji vedle jiného považovat za profesi důstojnou. S důstojností se pak nutně pojí představa nejen váženosti, ale též vážnosti, odstupu. Řečené se v životě soudcům projeví i tak, že je jim zapovězena (či si sami zapověděli) řada aktivit, zejména, týkají-li se veřejného vystupování. Není obvyklé narazit na soudce-organizátora demonstrace, stejně jako soudce-účastníka pěvecké (či podobné) soutěže potkáme spíše mimořádně. Smějí ovšem (nebo dokonce měli by) soudci publikovat své články v denním tisku? Vysvětlovat v televizní reportáži obsah svých rozhodnutí? Komentovat dění na politické scéně? Na položené otázky nalezneme obtížně odpovědi s puncem všeobecné shody. Možná z tohoto důvodu se jim profesor *Richard Davis* ve své knize *Justices and Journalists* nevěnuje. Namísto toho – beze špetky normativismu – předkládá čtenáři podrobnou deskripci skutečné interakce soudců Nejvyššího soudu Spojených států amerických („Soudu“) a žurnalistů, a to od doby vzniku Soudu (1790) až do dnešních dní. Ukazuje, že nehledě k tomu, jestli považujeme kontakt soudce s novinářem (a naopak) za žádoucí či ne, stejně k němu dochází. Účelem jeho knihy je zjistit jakým způsobem a za jakých situací se tak děje. Záměru pak odpovídá řazení textů v knize. Úvodní dvě kapitoly jsou věnovány popisu prostředků, kterými dochází ke komunikaci mezi soudci a novináři a dále vysvětlení, z jakých důvodů ke komunikaci dochází. Zbývajících pět kapitol se zabývá podrobnějším popisem řečeného v rámci určených časových období (od dob počátků Soudu přes devatenácté a dvacáté století až k soudu dnešnímu a odhadům interakcí budoucích).

Přestože je kniha *Richarda Davise*¹ doslova plná konkrétních případů setkávání soudců a novinářů, bylo

* Recenze vznikla v rámci specifického vysokoškolského výzkumu (SVV) 2014 „Význam osobnosti v právu a politice“.

** Mgr. Tomáš Friedel, interní doktorand, Katedra politologie a sociologie Právnická fakulta Univerzita Karlova v Praze.

¹ *Richard Davis* působí jako profesor politických věd na *Brigham Young University*. Ve své publikační činnosti se vedle jiného věnuje vlivu médií na politiku Spojených států amerických, a to včetně vztahu médií a soudní moci, zejména Nejvyššího soudu USA.

by chybou ji bez dalšího považovat za generalizující studii vztahu soudců a novin. Sám autor v úvodu (a na několika dalších místech díla) upozorňuje na to, že přístup každého jednoho soudce k médiím byl do jisté míry odlišný – zatímco soudce *Scalia* si plně užívá každé příležitosti objevit se v záři reflektorů, soudce *Souter* za dvě desítky let své služby nedal jediný nahrávaný rozhovor a veřejným vystoupením se vyhýbal. Nezbyvá tedy než čtenáře varovat, že kniha je ze své podstaty nevyvážená: Má-li zachovat věrnost svému názvu, musí se věnovat právě těm soudcům, kterým byl v médiích poskytován relevantní prostor, zatímco soudci mediálně nereflétovaní zůstávají bez povšimnutí. Právě v rámci takového vzorku soudců se *Davis* snaží nacházet a popisovat vývojové tendence vztahu soudců a novinářů.

Soudce jako politik

Českého čtenáře může zaskočit, že autor považuje soudce Nejvyššího soudu USA bez dalšího za politické aktéry. Prvotní rozpaky způsobené takovým prohlášením však záhy ustupují, až nakonec naprosto zmizí. V první řadě proto, že je třeba si uvědomit, že zmíněný přístup k soudcům není ve Spojených státech ojedinělý.² Za druhé pak z toho důvodu, že *Davis* v průběhu výkladu své tvrzení dokládá příklady.

Řada soudců před svým jmenováním, či po odchodu ze Soudu, působila v politice. Příkladem budiž první *Chief Justice* (předseda soudu) *John Jay*, který Soud opustil, aby mohl zastávat pozici guvernéra státu New York. (Nejedná se ovšem pouze o historickou zkušenost, současná soudkyně *Elena Kagan* před svým angažmá na Soudu působila jako politický poradce prezidenta *Clintona*.) Nemalá skupina dalších soudců pak měla nebo má obdobné zkušenosti, přičemž značná část z nich plánovala svoji politickou kariéru i v průběhu služby na Soudu. I v této, do jisté míry s tématem knihy jen volně související oblasti, si autor všímá určité

² Což dokládají nejenom práce profesora *Martina Shapiro* a jeho následovníků.

vývojové tendence. Zatímco přibližně do poloviny 20. století platí, že se soudci rekrutují zejména z řad senátorů, bývalých členů administrativy a guvernérů, od druhé poloviny 20. století začíná obsazování Soudu státními a federálními soudci. Tuto změnu autor uvažuje (jak jinak než) na základě vztahu s žurnalisty. Zatímco soudci-politici věděli díky svým politickým zkušenostem jakým způsobem s novináři jednat, soudci-nepolitici takové zkušenosti nemají. Nabízí se tedy otázka, zda se soudce-nepolitik ve styku s novináři chová neprozřetelně a neobratně. Na základě *Davisova* rozboru můžeme odpovědět, že nikoli více, než soudci-politici. Zdůvodnění je jednoduché a potvrzuje politický charakter jednání soudců Soudu: I soudci bez politické minulosti měli či mají k politickému životu blízko. Schopnost komunikovat s novináři a veřejností si tak mohli osvojit v průběhu svých „nesoudcovských“ aktivit. (Uveďme několik příkladů za všechny: *Louis Brandeis* sloužil jako konzultant prezidentům *Wilsonovi* i *Rooseveltovi*, *Fred Vinson* pomáhal prezidentu *Trumanovi* s přípravou volební kampaně, *Abe Fortas* dokonce asistoval prezidentu *Johnsonovi* při psaní projevů.)

Soudce a žurnalista – způsoby komunikace

Davis ukazuje, že političnost soudců se nemusí nutně projevat jen osobní blízkostí soudce k politickému životu. Většina jeho pozornosti je zaměřena na studium tzv. externích strategií (*external strategies*) soudců. Jedná se o komunikační kanály, které soudci využívali a využívají k tomu, aby (prostřednictvím novinářů) formovali společenské vědomí. A protože i ve Spojených státech stejně jako v České republice není (respektive nebylo) s odkazem na soudcovskou důstojnost zvykem, aby se soudci otevřeně zapojovali do veřejných debat, jedná se zpravidla o formy komunikace zprostředkované. Dílo jich vypočítává celou řadu a všímá si jejich změn v průběhu času.

Za základního a trvalého prostředníka lze považovat rozhodnutí vydaná Soudem (*written opinions*). Ta však trpí leckterými nedostatky, zejména jazykovými, které z nich činí nástroj ke komunikaci s veřejností spíše nevhodný. (Marná byla snaha předsedy soudu *Earla Warrena*, který nabádal ostatní soudce, aby psali rozhodnutí krátká a čtivá.) Mezi další komunikační kanály, které nepodlehly běhu času lze řadit veřejné projevy soudců (z počátku na různých uzavřených odborných fórech, později i na fórech neoborných, při jmenovacích procesech či přímo na tiskových konferencích).

Za způsoby komunikace, které naopak nepřestály až do dnešních dní, platí předsedání sporům před velkou porotou (*grand jury charges*) a pseudonymní články (*pseudonymous essays*). K povinnostem jednotlivých soudců v raných letech Soudu patřilo předsedat sporům

náležejícím k projednání velkou porotou. Jako předsedající se před tím, než se porota odebrala k poradě, k projednávání věci vyjadřovali. Soudci této možnosti hojně využívali, soudní síň jim sloužila jako fórum pro učinění rozličných (politických) prohlášení, která současně novináři vděčně citovali a komentovali v tisku. Praxe prohlášení však upadla ještě před tím, než byli soudci povinni předsedat *grand jury charges* zbaveni. Předseda soudu *Marshall* si všiml neblahého vlivu prohlášení na vnímání soudu jako nestranného a svým vlivem zapůsobil na ostatní soudce. Napříště byla jejich prohlášení nekontroverzní.

Podobný osud potkal i články vyjadřující se k aktuálním tématům, které soudci zasílali novinám k publikaci pod různými pseudonymy. *Davis* přímo neidentifikuje důvod úpadku tohoto prostředku, z kontextu knihy však vyplývá, že postupem času soudci sice nepřestali články psát, přestali se ovšem maskovat krycími jmény.

S měnícím se mediálním prostředím (transformace stranického tisku na tisk určený široké veřejnosti, příchod rozhlasového a následně televizního vysílání, vznik investigativní žurnalistiky) se objevily i nové komunikační strategie. Soudci započali dávat novinářům (tisku, rozhlasu i televizi) rozhovory. Zpočátku neformální, nenahrávané (*off-the-record interview*), později zaznamenávané (*on-the-record interview*)³. Zvláštní kategorií „rozhovorů“ se staly zprávy založené na únicích informací (*leaks*) způsobených soudci.

Soudci taktéž povzbuzovali své přátele a rodinné příslušníky, aby se do médií vyjadřovali k záležitostem, o nichž chtěli sami mluvit.

Naprostou novinkou posledních desetiletí se staly biografie a autobiografie soudců. Zprvu v podobě záznamu života soudce před nastoupením na Soud, později včetně života soudce v průběhu jeho služby⁴.

Going public – soudci v mediálním prostoru

Za rozhodnutím soudce vstoupit do mediálního prostoru vidí *Davis* několik důvodů, někdy působících společně, jindy jednotlivě. V počátcích Soudu měly interakce s veřejností především obhájit a vysvětlit existenci Soudu. (Nicméně útoky na Soud, na které bylo třeba reagovat, se objevovaly i později. Prezident

³ Stále ovšem platilo, že ne každý soudce měl zájem s novináři kooperovat, stejně tak ne každý soudce ke kooperaci přistupoval stejným způsobem. Soudce *Miller* se kupříkladu nechal slyšet, že nikdy nedal interview. Svě prohlášení nicméně doplnil tím, že na ulici potkal muže, se kterým se bavil o různých záležitostech. Dále připustil, že věděl, že onen muž je novinář.

⁴ Za příklad necht' poslouží v Právníku nedávno recenzovaná kniha soudce *Stevens* „Five Chiefs: A Supreme Court Memoir“.

Roosevelt např. v době *New Dealu* prohlásil, že Soud netáhne za jeden provaz s Kongresem a Bílým domem.) V té době (i později) nemalá část soudců využívala postavení soudce ke zviditelnění sebe sama. Platí to zvláště pro soudce s politickými ambicemi, kteří soud považovali pouze za odrazový můstek k dalším pozicím (příklady v textu výše)⁵. Řada soudců zamýšlela svými vystoupeními přispět do veřejných debat, stejně tak jako formulovat nová témata, která by měla být diskutována (rasová segregace, potraty, práva homosexuálů atp.). V neposlední řadě pak soudci prostřednictvím novinářů komunikovali spolu navzájem a stejně tak (zejména ti odcházející do důchodu) formulovali vlastní odkaz.

Nezajímavý není ani nabízený popis příležitostí, při kterých se soudci dostávají do středu pozornosti společnosti nehledě k tomu, zda-li o pozornost stojí. Děje se tak obzvláště při procesu jmenování soudce (*Clarenci Thomasovi* při projednávání jmenování nepomohlo, že vyšlo najevo, že byl obviněn ze sexuálního obtěžování), při projednávání případů s významným celospolečenským dopadem (za poslední roky zvláště věci se sociální tematikou) a při odchodech do důchodu či významných výročí konkrétních soudců. Pozornost ale může být soudcům věnována z celé řady dalších důvodů – soudkyně *O'Connor* byl věnován značný prostor proto, že byla první ženou na Soudu, zmiňovaný soudce *Scalia* vyvolal rozruch vulgárním gestem, kterým namísto odpovědi počastoval novináře...

⁵ Budiž zdůrazněno, že tendence sebe zviditelnění se právě za účelem dosažení jiné (lepší) pozice byla příznačná zejména pro raná léta Soudu. V souvislosti s etablováním Soudu jako významné instituce a s rostoucí prestiží spojenou s postavením soudce se tato tendence utlumuje.

Závěr

Studii *Justices and Journalists* můžeme jistě leccos vytknout. Ze všeho nejvíce (do jisté míry nedostatečně zdůrazněnou) nejistou ověřitelnost závěrů. Sledovat vývoj přístupu soudců k médiím na základě mediálních výstupů je jistě možné. Je třeba si ovšem uvědomit, že například vyšší četnost interakcí může být dána stejně tak větší vůli soudců po (sebe)prezentaci, jako rostoucím počtem médií, jejich stavů a rozpočtů. (Jinými slovy, ať už soudci budou chtít nebo nikoli, čteněji se o nich bude psát, pokud na Soudu bude každý významný deník platit vlastního zpravodaje, řídčejí, pokud na zpravodaje nezbydou prostředky atp.)

Současně jí musíme vyjádřit pochvalu. Na pozadí interakcí Soudu, soudců a novinářů, vzájemných pochval a pohan, společných skandálů a oslav, totiž čtenáři nejenom že ukazuje, že interakce soudců a médií je běžná (navíc s převážně rostoucí tendencí), ale zejména nabízí poučený vhled do tajemného prostředí Soudu a niterných úvah soudců. Zásadní význam knihy tak tkví v tom, že na základě představených popisů situací podkopává představu o soudci jako o člověku držícím si odstup v každé situaci. Nabízí naopak obraz soudce jako člověka s vlastními zájmy, tužbami a cíli (v některých případech chvályhodnými, v jiných méně) a současně dokládá, že takový obraz odpovídá skutečnosti nikoli pouze v posledních letech, ale už od počátku existence Soudu. Čtenář pragmatik (zvláště, je-li zároveň soudcem, ale i novinářem) navíc může knihu číst jako příručku a z chyb a úspěchů ostatních čerpat poučení pro vlastní mediální působení.